

Aan de Kabinetsinformatuur, de heer mr. I.W. Opstelten
en de Fractievoorzitters de heren M. Rutte,
M.J.M. Verhagen en G. Wilders

Nieuwegein, 5 augustus 2010
Betreft: Metaalunie inbreng regeerakkoord
Ref: HJK/RH

Geachte heren,

Met het oog op de samenstelling van een nieuw kabinet en het Regeerakkoord, wil de Koninklijke Metaalunie graag een aantal zaken onder uw aandacht brengen. Zaken die essentieel zijn voor de groei van de Nederlandse economie en voor een komende regeringsperiode. De Metaalunie hoopt dat u hiermee bij de totstandkoming van het Regeerakkoord rekening wilt houden.

Allereerst schetsen wij u de economische situatie waarin het mkb-metaal zich op dit moment bevindt en vervolgens gaan wij in op een aantal thema's die cruciaal zijn voor de komende jaren voor deze sector, te weten:

- Kabinetsbreed industriebeleid cruciaal voor groei economie;
- investeren in internationaal ondernemen; exportpotentieel benutten
- innovatie en technologie; instrumentarium handhaven – innovatie stimuleren;
- onderwijs en scholing; innoveren en investeren;
- sociale wetgeving; transparant en helder;
- arbeidsomstandigheden; gelijk speelveld binnen Europa
- bouwen, aanbesteden, ruimtelijke ordening en infrastructuur; transparanter en sneller
- milieu en energie; geen belemmerende regelgeving maar stimulansen
- deregulering/regeldruk; mkb uitgangspunt voor beleid
- fiscaal / financieel; terugdringen overheidsuitgaven – geen belastingverhoging

Economische situatie; tweedeling in mkb-metaal

De Koninklijke Metaalunie heeft ruim 13.000 lid-ondernemers in het midden- en kleinbedrijf in de metaal. De leden hebben een gezamenlijke omzet van 20 miljard euro en bieden direct werkgelegenheid aan zo'n 150.000 mensen. Indirect komen er nog eens 150.000 mensen bij.

De mkb-metaalsector heeft een moeilijke tijd achter de rug en ook nog voor de boeg. Alhoewel het begin dit jaar leek alsof het mkb-metaal een evenwichtssituatie had bereikt en voorzichtig uit het dal klom, geven de resultaten van de Economische Barometer voor de mkb-metaalsector over het eerste kwartaal 2010 aan dat een structureel herstel nog niet in zicht is. Overigens is het verschil tussen de deelsectoren in het mkb-metaal groot en blijven ondernemers voorzichtig.

Er lijkt een soort tweedeling op te treden, waarbij een deel van de ondernemers het nog erg moeilijk heeft en een deel van de leden de weg terug naar boven weer heeft gevonden. De binnenlandse orderpositie was het eerste kwartaal van dit jaar slechter dan het laatste kwartaal van vorig jaar. Wel verwachten de ondernemers een beter tweede kwartaal te draaien.

De exporterende ondernemers hebben hun orderpositie zien verbeteren, maar minder hard dan voor het eerste kwartaal was verwacht.

Ook de verwachtingen voor het volgende kwartaal zijn wat minder positief dan een kwartaal eerder. Het aantal mensen dat werkzaam is in de hele sector neemt nog steeds af, zij het dat de afname niet meer zo sterk is als een jaar geleden. Het aantal bedrijven met vacatures, dat begin dit jaar voorzichtig groeide, is in het eerste kwartaal weer iets afgenomen. Voor de bedrijfsresultaten geldt dat die bij 36% van de ondernemers in het eerste kwartaal zijn verslechterd en bij 25% verbeterd. Ook hierbij geldt dat de verschillen tussen de sectoren groot zijn. Slechtere bedrijfsresultaten hebben direct effect op de investeringsbereidheid van ondernemers, die het eerste kwartaal van 2010 opnieuw afnam.

Kabinetsbreed industriebeleid cruciaal voor groei economie

De Metaalunie vindt het van groot belang dat het juiste klimaat wordt gecreëerd voor een goed ondernemersbeleid in het algemeen en industriebeleid specifiek. Een kabinetsbreed industriebeleid kan hiervoor de kaders scheppen en de continuïteit waarborgen. Dat betekent dat maatregelen moeten worden genomen om economische groei te realiseren, waardoor onder andere de export- en innovatiemogelijkheden van de maakindustrie kunnen worden versterkt. Een raamwerk moet worden geschapen voor een goede concurrentiepositie en er moet een level playing field worden bewerkstelligd in Europees verband. Specifieke aandacht voor het middenveld van het bedrijfsleven, nadrukkelijk inclusief de maakindustrie, en niet alleen voor de "sterren en toppers", is van cruciaal belang voor het behoud van veel werkgelegenheid. Het zogenaamde middenveld, waaronder een groot deel van het mkb valt, is verantwoordelijk voor 90% van de economische activiteit. Dit middenveld zou uitgangspunt van beleid moeten worden in een volgende regeringsperiode. Behoud van vakbekwame mensen voor de maakindustrie, verkrijgen van voldoende beschikbare arbeidskrachten als het economisch weer iets beter gaat en verhoging van het innovatie- en exportpotentieel in het mkb zijn de belangrijkste pijlers waarop het beleid moet worden gestoeld.

Investeren in internationaal ondernemen; exportpotentieel benutten

Met mogelijke bezuinigingen in het vooruitzicht, gaat de Metaalunie er vanuit dat de overheid niet uit het oog verliest dat het mkb de motor is van de Nederlandse economie. En, dat de groei van de economie afhankelijk is van de mate waarin Nederland in staat is te exporteren, waarbij een groot deel van die export afkomstig is van de industrie. De Metaalunie rekent er op dat de overheid het mkb krachtig zal blijven ondersteunen met programma's en subsidies die kleinere bedrijven stimuleren bij het opzetten en uitbreiden van de export. De export in het mkb-metaal kan met 542 miljoen euro groeien als ondernemers daadwerkelijk worden gestimuleerd en begeleid bij de eerste of verdere stappen op een exportmarkt. In het mkb-metaal exporteert momenteel 45% van de bedrijven, waarvan 27% structureel en 18% incidenteel. 12% van de omzet van het totale mkb-metaal is afkomstig uit export. Gemiddeld halen exporterende metaalbedrijven 28% van de omzet uit export. Zowel bij nog niet exporterende bedrijven als bij exporteurs zit nog veel onbenut exportpotentieel.

De Metaalunie rekent er op dat de overheid meehelpt het exportpotentieel in het mkb verder te benutten, door verder in te zetten op die programma's die hun succes in de afgelopen jaren hebben bewezen. Uitbreiding en vooral eenvoudig houden van regelingen als prepare2start en 2explore kunnen het mkb net dat zetje geven wat nodig is om te gaan exporteren.

Het zelfde geldt voor handelsmissies. De missies die worden georganiseerd in het kader van CPA hebben de deelnemende ondernemers als focus en vormen met name door laagdrempeligheid een unieke kans voor ondernemers om zich op een nieuwe markt te oriënteren. Wel zou de uitvoerbaarheid kunnen worden verbeterd voor uitvoerende partijen, omdat het aantal voorstellen dat de overheid ontvangt voor handelsmissies vele malen groter is dan het beschikbare budget.

Meer ruimte voor de organisatie van meerjarige Hollandpaviljoens op internationale beurzen en zorg voor een gecoördineerd activiteitenprogramma per land/regio zijn ook kernpunten voor toekomstig beleid.

Daarnaast zou versterking van de economische posten in het postennetwerk in landen waar het exportpotentieel het grootst is, mkb-bedrijven net die ondersteuning kunnen bieden, die de export naar dat land mogelijk maakt. Voor het mkb-metaal gaat het dan met name om de nabije markten en in toenemende mate ook de opkomende markten (de bric landen).

Het verkrijgen van exportkrediet is veelal een voorwaarde voor bedrijven om te kunnen exporteren. Hetzelfde geldt voor de exportkredietverzekering. De Metaalunie hoopt dat de overheid ook hier kleinere bedrijven zal blijven ondersteunen, daar waar de markt het laat afweten. Omdat de protectionistische druk wereldwijd toe neemt zullen bedrijven steeds meer te maken krijgen met oneerlijke concurrentie. Scherpe monitoring door de Nederlandse overheid en goed bijstaan van individuele bedrijven met faciliteiten als Solvit en het Crash Team, zijn hier cruciaal.

Innovatie en technologie: instrumentarium handhaven – innovatie stimuleren

Industrieel ondernemerschap moet vanuit de overheid blijvend worden gestimuleerd en ondersteund. Een sterk innovatief vermogen, zowel technisch als sociaal en individueel als collectief, is hierbij van groot belang. Om dit te realiseren is volgens de Metaalunie een effectief, op elkaar afgestemd instrumentarium nodig, dat hieraan financiële ondersteuning geeft. Daarbij dient bij de verdeling van de middelen een realistische verhouding tussen het basisprogramma en het programmatische programma te worden gehanteerd. Het mkb, dat met name op het basisprogramma is aangewezen, moet in ruime mate van de regelingen gebruik kunnen maken zonder dat beschikbare budgetten binnen de kortste tijd zijn uitgeput. Hierbij is ook een rol weggelegd voor Syntens en de overige generieke innovatiemiddelen. Zij vervullen een dankbare en effectieve rol als innovatieaanjager en kennisoverdrager binnen het mkb. Kennis die binnen het mkb onontbeerlijk is.

Het laagdrempelig en actief ter beschikking stellen van kennis aan het mkb is tevens van groot belang. De Metaalunie pleit in dit verband ook voor een afgewogen verhouding in de onderzoekthema's binnen onderzoeksinstituten; een afweging waarbij toegepaste wetenschappen voor het mkb niet zonder meer vanwege bezuinigingen worden geschrapt.

Daarnaast moet in de uitvoerende fase een actieve, gefinancierde rol voor brancheorganisaties zijn voorbehouden. De affiniteit met hun achterban in de specifieke sectoren en hun ontwikkelingsproblematiek staan voor een effectieve uitvoering van de regelingen.

Om nieuwe technologieën binnen de sector te implementeren is behoefte aan de mogelijkheid voor het uitvoeren van demonstratieprojecten. Een herintroductie van deze mogelijkheid geeft het mkb de gelegenheid om minder risicovol nieuwe wegen in te slaan. Een succesvolle combinatie van kennis en kunde leidt tot nieuwe kansen.

Een sterke technische sector is in staat om de oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld op mobiliteitsgebied, gezondheidszorg, energiegebruik en op milieugebied aan te pakken.

Onderwijs en scholing; innoveren en investeren

Innovatie en onderwijs zijn als twee zijden van één medaille. Investeren in innovatie is innoveren in onderwijs en omgekeerd. Achterblijvende investeringen in één van beiden, leiden tot een verslechterende positie van Nederland op de wereldmarkt.

Onderwijs en scholing zijn daarom absolute speerpunten voor de politieke agenda van de komende jaren. Zonder goed onderwijs en verdere bijscholing tijdens het werk is een vooraanstaande positie van Nederland in de kenniseconomie volgens de Metaalunie ondenkbaar.

Dat betekent expliciete aandacht voor:

- Het basisonderwijs, waar wordt gewerkt aan de verplichte invoering en integratie van Techniek en Science in het onderwijsprogramma. Daarbij hoort nog een adequate toetsing van deze onderdelen.
- Het VMBO, dat voor de technische sectoren toe is aan een reddingsplan. In diverse steden worden nota bene afdelingen techniek van VMBO-scholen gesloten! Om het aanbod van de scholen bij het vervolgonderwijs en op de vraag van de bedrijven mogelijk te maken, zijn in het VMBO zowel brede opleidingen als gerichte beroepsopleidingen nodig: smal waar het moet, breed waar het kan.
- De ontwikkeling van Technasia in het voortgezet onderwijs, die hoopvol is en goede perspectieven biedt op doorstroming naar het beroepsonderwijs.
- Het MBO, waarvandaan inmiddels de eerste leerlingen op de arbeidsmarkt komen die op basis van competenties zijn opgeleid. Dat levert goede resultaten op en vraagt om een krachtig vervolg. Bedrijfsleven en scholen willen en moeten daarbij samenwerken. In deze samenwerking moet ook de kwaliteit van de examens en diploma's geborgd worden. De Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven zijn hierbij vooral voor het mkb erg belangrijk.
- De 2-jarige Associate Degree, die in het hoger onderwijs een formele plaats moet krijgen. Deze kwalificatie sluit perfect aan bij de vraag van de bedrijven en biedt zowel naar de arbeidsmarkt als naar een vervolg in het HBO een prima aansluiting.
- Bijscholing, die met name in de bedrijven plaatsvindt en wordt ondersteund door de O&O-fondsen. In de metaalbewerking gebeurt dat met geld van werkgevers en werknemers en met advies. Waarbij advies een cruciale succesfactor is, die verder moet worden uitgebreid.

Sociale wetgeving; transparant en helder

De Metaalunie pleit in het kader van de sociale wetgeving voor transparantie en helderheid. Zo vindt de Metaalunie dat wanneer de AOW wordt opgetrokken naar 67 jaar er in deze wetgeving geen vertroebelende elementen van werknemersverzekeringen moeten worden opgenomen. Begrippen als "zware arbeid" met daarin een dertig jaren-eis, danwel de inbouw van dienstjaren in de AOW, leiden tot oeverloze discussies en ingewikkelde wetgeving. Denk bij "zware arbeid" aan vragen als: "wat is zware arbeid?" "Fysiek, psychisch, emotioneel, voor welke duur en dergelijke". Het nog voorliggende wetsvoorstel met de dertig jaren-eis leidt tot onwerkbaar situaties in de praktijk. Bij het begrip "arbeidsjaren in de AOW" krijg je discussies over vragen als: "tellen (periodes van) de WW mee?" en "telt mantelzorg mee?". En voordat je het weet heb je weer een enorm ambtelijk apparaat nodig om dit soort problemen te behandelen. Daarbij wordt de wetgeving volstrekt onduidelijk. De Metaalunie rekent erop dat de komende regering onverkort het akkoord tussen sociale partners over AOW en pensioenen overneemt. De Metaalunie wil het aan sociale partners overlaten om in het kader van leeftijd fasebewust personeelsbeleid maatwerk op bedrijfstakniveau te regelen.

Hetzelfde geldt voor het aftoppen van de ontslagvergoeding. Houdt het simpel: ontslagvergoedingen voor maximaal een jaar en dat is het. Daarnaast is het prima dat er een plafond ligt, maar een middelgroot- of kleinbedrijf is niet gebaat bij aftopping van de vergoeding bij een loon boven de 75.000 euro, immers het gemiddelde loon in het mkb ligt rond de 30.000 euro. De Metaalunie wil geen onderscheid maken naar hoogte van inkomen, dat leidt alleen maar tot willekeur. Ook hier geldt helderheid en transparantie. Flexibilisering van het arbeidsrecht is de centrale kreet, onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat het voor het mkb niet duurder maar goedkoper wordt. De economie is dynamischer dan ooit en bedrijven moeten daarop snel en adequaat kunnen reageren.

Arbeidsomstandigheden; gelijk speelveld binnen Europa

Ook in het kader van arbeidsomstandigheden pleit de Koninklijke Metaalunie voor transparantie en helderheid in wetgeving en aanpalende gebieden.

Voor het Arbo terrein geldt met name dat de Nederlandse regelgeving niet verder moet gaan dan in de EU gebruikelijk is en dat bij het aannemen van nieuwe regelgeving het Europese niveau wordt aangehouden.

Dit, om op het terrein van de arbeidsomstandigheden een gelijk speelveld en concurrentieniveau binnen Europa te creëren en zodoende Europa als één markt te kunnen benaderen. Bij aanpassing van de arbowetgeving dient de focus te liggen op de impact die deze verandering met zich meebrengt, waarbij een aanpassing puur vanuit het veiligheidsbeginsel benaderd moet worden.

Bouwen, aanbesteden, ruimtelijke ontwikkeling en infrastructuur; transparanter en sneller

De Metaalunie vindt het goed dat duurzaamheidseisen worden gesteld in de bouwregelgeving, mits er een level playing field is voor alle bedrijven. Proportionele eisen voor het mkb en transparante, gedragen en innovatiebevorderende eisen voor alle bouwsectoren, is wat de Metaalunie op dit vlak voorstaat. En dat zijn nadrukkelijk andere eisen dan het ministerie van VROM nu hanteert bij duurzaam inkopen.

Vergunningverlening kan daarnaast sneller door meer bundeling van capaciteit en kwaliteit van vergunningverleners in regionale uitvoeringsdiensten (omgevingsdiensten) te realiseren.

De overheid vervult ook zelf een belangrijke rol als opdrachtgever en uitbesteder van werk. De Metaalunie vindt dat het aanbestedingsbeleid nadrukkelijk oog moet hebben voor de mogelijkheden die het mkb biedt, waarbij ook de kleinere bedrijven een eminente rol kunnen spelen.

Het opnieuw uitstellen van de invoering van de Wabo ervaart de Metaalunie als uitermate teleurstellend. De Metaalunie stelt voor noodmaatregelen in te voeren, waarmee kostenbesparingen alsnog worden doorgevoerd. Het omzetten van de tijdelijke milieuvergunning per 1 juli 2010 in een vergunning voor onbepaalde tijd, zou daarvan onderdeel moeten zijn. Na invoering van de Wabo kunnen onmiddellijk de Regionale Uitvoerings Diensten (RUD's) als vergunningverlener en handhaver worden ingesteld

Overheden zouden daarnaast voldoende ruimte moeten creëren voor de industrie, waaraan nu in veel regio's een tekort is. Dit betreft zowel uitbreidings-, verplaatsings- als milieuruimte in verband met de oprukkende woningbouw.

Herstructurering van bedrijventerreinen (opgave tot 2013 is 6500 ha), kan wat de Metaalunie betreft alleen goed geschieden in samenspraak met eigenaren. Nu worden er vaak dure plannen gemaakt zonder de eigenaren er bij te betrekken.

De verbetering van de bereikbaarheid vergt nog steeds de volle aandacht. Met meer overheidsinvesteringen en versnelde procedures voor het oplossen van fileknelpunten op rijks-, provinciale en gemeentelijke wegen, kunnen voor bedrijven enorme kostenposten verbonden aan slechte bereikbaarheid worden teruggedrongen. De Crisis- en herstelwet kan hier, met uitbreiding van wat mkb-vriendelijker elementen en het per ommegaande in werking treden, wellicht vaart achter zetten.

Milieu en energie; geen belemmerende regelgeving, maar stimulansen

Als milieu wet- en regelgeving qua minimumeisen in lijn wordt gebracht met het EU-gemiddelde, ontstaat ook hier het door mkb-ondernemers gewenste level playing field. Daarnaast kan de overheid ondernemers verder stimuleren om uit vrije wil bovenwettelijke procesmaatregelen te treffen. Dit kan onder meer door competitieve elementen in het Activiteitenbesluit Milieubeheer in te bouwen. Bijvoorbeeld rondom het systeem van erkende- en verplichte maatregelen / commissie gelijkwaardige maatregelen. Hierdoor wordt tevens innovatie van technieken en producten gestimuleerd.

Met het in de komende periode objectief en transparant maken van het duurzaam inkopendossier, kunnen daarnaast voor ondernemers incentives worden ingebouwd om producten en concepten verder te verduurzamen.

De drempel van 50 ton in de Verpakkingenbelasting moet volgens de Metaalunie per ommegaande ook worden ingevoerd in het Verpakkingenbesluit, teneinde de administratieve lastendruk te verminderen.

Om verder te komen in het duurzaam energiedossier, kan een eenvoudig en bestendig geformuleerd beleid ondernemers stimuleren lokaal duurzame energie op te wekken.

Deregulering/regeldruk; mkb uitgangspunt voor beleid

De Metaalunie vindt dat fors moet worden gesneden in overheidsbudgetten, van ministeries tot gemeenten. Hiermee vallen niet alleen miljarden euro's per jaar te besparen, maar zal eindelijk de regeldruk echt afnemen. Daarnaast zal regelgeving beperkt moeten worden tot het hoogst noodzakelijke. Hierbij moet echter nadrukkelijk worden vermeden dat door de verminderde capaciteit het probleem over de schutting wordt gegooid richting bedrijven. Het mkb zit bijvoorbeeld niet te wachten op meer verplichte normen en certificaten.

Uitgangspunt voor nieuwe regelgeving zou het kleinbedrijf moeten zijn in plaats van het grootbedrijf dat dat nu veelal is. Er moet ook hier een proportioneel gelijk speelveld voor kleine en grote bedrijven worden gecreëerd, waarbij de Nederlandse regelgeving niet verder gaat dan in de EU gebruikelijk is.

De overheid moet daarnaast vaste en reële invoeringstermijnen van minimaal 3 maanden op de Vaste Verander Momenten voor nieuwe regelgeving, gaan hanteren. Zowel ten behoeve van wetten, besluiten als ministeriële regelingen.

Fiscaal / financieel; terugdringen overheidsuitgaven - geen belastingverhoging

Belastingverhogingen zijn voor de Metaalunie –zeker op dit moment- uitgesloten. Beperking van de overheidsuitgaven, vooral door het terugbrengen van het aantal regelingen en bijbehorende ambtenaren, zou hier perspectief moeten bieden. Nederland is op dit vlak helaas te ver doorgesloten, waardoor we ook internationaal gezien steeds verder terugzakken. De Metaalunie is voorstander van een kleine, slagvaardige en vooral efficiënte overheid.

Beheersing van de zorgkosten is een belangrijk punt voor de komende jaren.

Deze kosten moeten direct en indirect door de bedrijven worden opgebracht en lijken te exploderen door wanbeheer en het niet durven maken van keuzes.

Daarnaast plaats de Metaalunie haar kanttekeningen bij het opschalen van decentrale overheden. Integratie van provincies, waterschappen en gemeenten in districten kan hier soulaas bieden, waarbij meer ruimte voor ondernemen voorop moet komen te staan.

In dit verband moet ook worden gedacht aan het afschaffen van lokale heffingen.

Lokale heffingen en belastingen zijn een soort symboolpolitiek, die een brede ambtenarij aan het werk houden. Het heffen van dit type belasting is ook veel efficiënter mogelijk via de landelijke belastingstructuur.

Tenslotte is de Metaalunie voorstander van het op zo kort mogelijke termijn invoeren van een flat-tax op inkomens. Een progressief belastingtarief stimuleert mensen niet tot extra prestaties.

De Koninklijke Metaalunie hoopt dat u met bovenstaande punten rekening kunt en wilt houden bij de totstandkoming van het regeerakkoord. In het belang van de groei van de economie en de werkgelegenheid, want zonder maaksector geen dienstensector en geen economische groei.

Met vriendelijke groet,

Mr. H.J. Keijer
directeur